

**Antoninus Diana Panormitanus, Clericus Regularis, Doctor
Celeberrimus, Coram S. D. N. Alexandro VII. Episcoporum
Examinator, & Sancti Officij Regni Siciliae Consultor,
Coordinatus, Seu Omnes ...**

Diana, Antonino

Lugduni, M. DC. LXXX.

302. An Episcopi possint capere laicos per propriam familiam sine
inuocatione brachij sæcularis? Et an possit Episcopus babere familiam
armatam, Fiscum, carcerem, & proprios executores, &c. & ideo ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76442](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76442)

De Immunit. Eccl. Resol. CCCII. 251

Sup. hoc in Ref. 69.
Non posse, excepto casu hæresis; putavit nouissimè Salgado de protectione regia, tom. 2. p. 2. cap. 4. nu. 36. & seq. cum Anquiano tract. de legibus, lib. 3. contr. 30. per totam. & Bobadilla in polit. tom. 1. lib. 2. cap. 17. num. 167. Iulio Claro in pract. crim. q. 47. num. 8. & alii penes Barbosam de potest. Episcop. p. 3. allegat. 107. num. 8. qui asserunt Episcopos non posse procedere contra laicos aliis pœnis, quam censuris Ecclesiasticis.
2. Sed hanc sententiam optimè refellit Barbofa loco citato, & ex Theologis Azorius p. 2. lib. 3. cap. 53. q. 3. & alii committunt. Notandum est etiam, contra dictum Bobadillam, ubi supra. n. 187. in tali casu, dictos criminosos, non in regnis carceribus, sed in Ecclesiasticis reponendos esse, vt tradit Segura in direct. Iudic. p. 2. cap. 13. n. 44. & alij.

RÉSOL. CCCII.

An Episcopi possint capere laicos per propriam familiam sine inuocatione brachij secularis?
Et an possint Episcopi habere familiam armatam, sicut carcerem, & proprios executores, & c. & ideo quod Episcopi habeant pro territorio totam suam Diocesim? Ex part. 4. tract. 1. Ref. 17.

Sup. hoc in Ref. præter.
Negatiuè responderet Pereira de manu regia part. 2. cap. 57. num. 1. & 5. & decis. 117. quia iudex Ecclesiasticus non habet territorium, ex Cyno & Baldo in l. Episcopale, num. 2. C. de Episc. aud. Vnde quando Ecclesiasticus de causis laicorum criminalibus, vel ciuilibus cognoscit, debet requirere iudicem territorij rei; vt illum capiat, ne videatur extra suum territorium ius dicere, cum hoc sibi nec lege aliqua canonica, nec ciuili concessum reperitur, imò contrarium in dictal. Episcopale, & suaderet ex cap. quoniam, de offic. ordin. ubi auxilium implorandum statuitur, nec aliud probat textus in cap. cum sit generale, de foro compet. & licet decidat sacrosagos puniendos, non tamen decidit per quem capi debeant, quia hoc à iure petendum est; quare ex hoc textu nullum efficax deducitur argumentum. Ita Pereira.

Sup. hoc supra in Ref. 8. Secundo de lege in art. 1. de iudic. §. 2. & ex hoc. 44. §. 2. in fine, & ex hoc. 115. §. 10. Andreas in cap. cum contingat, de foro compet. num. 3. & Franchus in cap. final. eodem tit. num. 13. Glossa in cap. contra idolorum 26. quæst. 5. Felinus in cap. cum sit generale, num. 20. de foro compet. Marius Anton. var. resolut. lib. 3. resolut. 14. num. 1. & seq. Campanili in direct. in Canon. rubr. 12. cap. 13. nu. 87. & seq. Belletus dispus. Cleric. part. 1. tit. de fauore Cleric. reali. §. 1. num. 18. Pegna in direct. inquis. part. 3. comment. 116. Franciscus Leo in thes. fori Eccles. part. 1. cap. 9. à n. 19. & part. 2. cap. 16. num. 16. & alij penes ipsos.

3. Deinde diocesis & territorium sunt idem, vt tradit Panormitanus consil. 82. num. 7. lib. 1. & Alexander consil. 248. & iurisdicchio ordinaria subsistere non potest sine territorio, vt tradit Boëtius decis. 227. & ideo territorio adherere, docuerunt Bartolus & Angelus in l. fin. C. ubi & apud quem, Parisius vol. 4. consil. 16. num. 21.

4. Cum igitur Episcopi iurisdictionem habeant

cum territorio, sequitur habere sicut carcerem, & familiam armatam, per quã capere possint delinquentes; nam concessa iurisdictione omnia licent, quæ ad illam tuendam & exercendam sunt necessaria, ex eius prima l. 1. ff. de iurisdic. omnium iudic. & per ea quæ adducit Erasmus à Cochier de iurisdic. ordin. part. 2. quæst. 111. num. 18. & 19.

5. Et omnia supradicta probantur ex sacris Canonibus, vt ex cap. Episcopus, de officio ordin. in 6. & ex cap. Clericos, de sentent. excommunic. eodem lib. in quibus conceditur Episcopis carcer; ergo debet habere custodes carcerum, & familiam, vt est textus in Clem. 1. §. sanè, de heretic. vnde & ministros, qui reos capiant, & ad carceres ducant, quod clarè apparet in cap. contra idolorum, & ibi glossa 26. quæst. 5. & in cap. attendendum, 16. quæst. 4. & in cap. 2. de adult. in quibus iuribus Episcopus potest laicos capere; & corporaliter carcerare. Nec potest dici esse speciale in casibus dictorum iurium, quia non potest reddi ratio specialitatis, nec valet dicere quod in dicto cap. attendendum, non exprimuntur laici, quia dum loquitur de sacrilegis, indefinitè loquitur, etiam de laicis si fuerint sacrilegi, qui possunt animaduerti ab Ecclesiastico iudice. Et tandem in Concil. Trident. sess. 25. de reform. cap. 3. tribuitur Episcopis iurisdicchio contra quoscunque etiam laicos per multas pecunias; seu per captionem pignorum, personarumque distributionem per suos proprios, aut alienos executores faciendã. In quibus verbis duo notanda sunt; primò quod Episcopus potest tenere familiam armatam, & proprios executores. Secundo quod prædicta familia non solum deseruiet contra Clericos, verum etiam contra laicos.

6. Nec valet dicere, quod Episcopi habent censuras, & possunt vti brachio seculari, quia hæc concessio non est eis tributa in diminutionem iurisdictionis Ecclesiasticæ, sed in maiorem fauorem, scilicet vt non solum suos habeat proprios executores, verum etiam, si opus fuerit, omnes ministros curiæ secularis, qui deseruiet tenentur curiæ Ecclesiasticæ, vt patet in cap. Princeps. 23. quæst. 5. cap. 1. & cap. quoniam, extra de officio iudic. ordin. absurdum enim esset iudicium habere, & posse præcipere; sed executores mandatorum, & præceptorum à curia seculari mendiicare. Adde quod inuocatio brachij secularis est iuris remedium extraordinarium, & subsidiarium, quo non debet vti Episcopus, nisi in subsidium experto iam ordinario, ex glossa in ver. remediis, Clem. 2. de relig. dom. & ad hoc est textus in cap. 1. de statu regular. & in cap. 2. de Cleric. excomm. ministr. & hoc firmiter DD. in cap. cum non ab homine, de iudic. Hostiensis; Ancharanus, Zabarella, Felinus, Decius & alij.

7. Probatur etiam hæc opinio à Francisco Leone in thesauro fori Eccles. part. 1. cap. 9. num. 19. & aliis; unico & euidenti argumento, quia cum plura crimina sint mixti fori, per glossam in cap. cum sit generale, de foro compet. Vnde in his delictis datur locus præuentioni, per l. si quis postea, & ibi Doctores, ff. de iudic. in qua præuentione non consideratur solum sola inquisitio & citatio verbalis, vt notat Bossius tit. de foro compet. num. 130. sed etiam attenditur, quis præuenierit in citatione reali, ad eod quod iudex capturæ præuenisse dicatur, cum realis verbali præponderet. Si Episcopis non liceret ad hunc effectum familiam armatam habere, proculdubio esset aperta via fraudibus, in iis quæ sunt mixti fori exercendi iurisdictionem Ecclesiasticam, quia iudex laicus, si sciret causam capturæ, semper curaret ipse præcurrere & capere vt præueniret, & sic numquam daretur locus præuentioni iudicis Ecclesiastici, cum ipse numquam personaliter

personaliter capere posset, & ideo requirentibus officialibus Ecclesiasticis familiam armatam à magistratibus secularibus contra laicos, vel curarent scire causam capturæ, de illa cognoscere aut fingere possent præuentionem; ergo, &c. Vnde satis manet firmata nostra sententia aduersus Pereiram & alios, quos citauit & reprobaui ego ipse in *part. 1. tract. 2. resol. 88.*

Quæ hic est
Ref. antecess.
denq.

RESOL. CCCIII.

An semel punitus in foro Ecclesia possit iterum pro eadem culpa à iudice seculari puniri etiam ad excessum pœnae?

Et quid è conuerso, si delictum est mixti fori, an insufficienter à iudice seculari punitur, possit iterum à iudice Ecclesiastico puniri? Ex *part. 1. tract. 2. Ref. 108. aliàs 107.*

Sup. hoc in
Ref. seq.

§. 1. **A**ffirmatiuam sententiam docent multi Iuriconsulti, quos citat, & sequitur Cenedo in *canonicis 99. q. 36. num. 25.* & Bobadilla in *polit. tom. 1. lib. 2. cap. 17. num. 94. in Glessa lit. D.* & in casu simili Pereira *tract. de manu regia, part. 1. cap. 10. num. 12.* Madus in *tract. de sacris Ord. cap. 15. nu. 5.* & ex Theologis Adamus Tannerus in *2. 2. disp. 4. q. 4. dub. 4. nu. 93.* & Miranda in *lib. de ordine iudic. tom. 1. q. 1. a. 7. concl. 4.* Gutierrez *canon. 99. lib. 1. cap. 12. num. 15.* cum aliis, ex autoritate *cap. felicis. §. per hoc de pœnis in 6.* Et hanc sententiam, cum aliqua limitatione, tenet etiam Sigismundus Scaccia de *iudic. caus. lib. 1. cap. 12. num. 91.* & Layman in *Theol. mor. lib. 4. tit. 9. cap. 2. n. 6.*

2. Sed contrariam sententiam prorsus amplectendam esse iudico, quam nouissime ex multis Doctoribus, & validissimis rationibus probat Iuriconsultus Christophorus de Anguiano in *suo tract. de legib. lib. 3. contr. 32. num. 7. & seq.* quia similis ratio est in Iudice Ecclesiastico, circa causas mixti fori, quæ adest in quolibet Iudice, qui speciali ratione iudicat de subdito alterius territorij; sed accusatus in foro delicti non potest reaccusari in foro domicilij; quæuis diuersa sit pœna, vt manifestum est; & probat textus in *l. Senatus ff. de accusat.* Ergo laicus, semel accusatus de crimine mixti fori in iudicio Ecclesiastico, non poterit iterum accusari in foro seculari, Alias rationes adducit hic Autor, quas penes ipsum inuenies, qui etiã responderit ad omnia argumenta contrariæ sententiæ.

3. Notandum est tamen, quod Auctores primæ sententiæ, vt Tannerus, qui citat etiam Deltium, asserunt è conuerso, quod si delictum sit mixti fori, & insufficienter sit à Iudice seculari punitum, potest iterum à iudice Ecclesiastico puniri.

RESOL. CCCIV.

An in criminibus mixti fori, quis in Ecclesiastico punitus mitiori pœna, possit in foro seculari pro excessu pœnae puniri? Ex *part. 4. tract. 1. Ref. 61.*

Sup. hoc in
Ref. præterita.

§. 1. **A**ffirmatiuam sententiam nouissime tenet iterum Pereira de *manu Regia part. 2. cap. 56. n. 47.* vbi sic ait, Non præmittam dubium esse, an crimen mixti fori semel in vno foro punitum, possit in altero foro pro excessu pœnae puniri; Et posse dicit eleganter Abbas post Io. Andream in *cap. tue, de procurat.* vbi Alciatus n. 134. & alij. Obstat tamen *cap. 2. de except. in 6.* vbi data de præuentione, videtur iterum antiquam causam suscitari non posse, nisi dicas regulam dictam procedere, quando æqualis est

pœna in vtroque foro, propter regulam *l. cum quartur ff. de except. rei iudic.* quia si maior est pœna, cessat dicti cap. ratio. Ita ille.

2. Sed aduersus doctum Lusitanum alium non minus doctum opponam, & is est Seraphinus Freitas in *notis addit. ad tract. de Confessor. felicitan. quest. 3. num. 48.* vbi sic ait. Verius est etiam in causa mixti fori punitum mitiori pœna ab Ecclesiastico non posse iterum in seculari puniti ad integrandam, penam, ve diuersam, & vice versa, iuxta *cap. ultim. de except. in 6.* vbi sententia iudicis Ecclesiastici sub censuris in foro seculari obseruari iubetur, tenet glossa *ver. ad i. cimus, in cap. felicis, de pœnis in 6.* quam ibi sequuntur Dominicus & Perusinus n. 3. Hostien. & Anton, in *cap. tue, de procurat.* Imola & Anania num. 6. Berous *num. 23. in cap. de his, accusat.* Bartolus in *l. senatus, ff. de accusat.* & est opinio communis Canonistarum ex Abbate in *d. cap. tue, pro quibus facit regula d. cap. de his, & d. l. senatus;* quam praxis approbat, & textus in *d. cap. ult.* Sic videmus in reis nefandi criminis, quod mixti fori est inter secularem, & Inquisitorem in Lusitania & in Aragonia, quidquid contrarium teneat altera opinio ex Couarruua & aliorum, quibus, non fauent *dict. cap. felicis, cap. 2. de maledictis. l. placet. C. de sacrosanct. Eccles.* quia ultra quod in suis speciebus procedunt, non decidunt teum semel punitum in vno iudicio competente posse ab alio maioribus pœnis puniri, vt bene Arcinus in *d. cap. de his, Berous num. 13.* quidquid repugnet Gomez *tom. 3. cap. 1. num. 40. conclus. 4.* Tunc autem potest quis ad diuersa fora trahi super eodem crimine, quando ob varios respectus criminis est vtriusque fori, vt docet Felinus *num. 13.* & ab eo citati in *cap. de his, de accusat.* & Nauarrus in *cap. nouit. notab. 6. n. 70.* & posterior opinio Couarruix & aliorum in hunc sensum accipi & defendi potest, & forsitan hoc intendit quando punitio tendit ad diuersa, quæ diuersitas consistit in diuersis pœnis, tribunalibus, aut iudicibus, sed in diuersis respectibus, & hæc omnia docet Freitas *loc. cit.* & hanc sententiam ego ipse etiam alibi docui in *part. 1. tract. 2. resol. 107.* vnde immeritò hanc opinionem improbabilem vocauit his diebus quidam Iuriconsultus, cum probabilissimam esse omnino dicendum sit.

Que hic est
Ref. antecess.
denq.

RESOL. CCCV.

Coram quo facienda sit appellatio, quando causa fuit decisa per duos iudices, unum laicum, & alium Ecclesiasticum Ex *part. 4. tit. 1. Ref. 54.*

§. 1. **R**espondeo faciendam esse coram iudice Ecclesiastico, quia dignior trahit ad se minus dignum, & cum in dicta appellatione agatur de actu ipsorum iudicum arbitrorum, quorum iudex non potest esse laicus, dicendum est appellationem interponendam esse coram Ecclesiastico; & ita docet Felinus in *cap. 1. de prescript. num. 6.* Ambrosinus de *immunit. cap. 20. num. 6.* Bonacina in *Bulla Cæn. disp. 1. quest. 16. punct. 3. num. 20.* quidquid in contrarium asserat Couarruix *lib. 2. variar. cap. 22.*

RESOL. CCCVI.

An si vidua, pupilli, vel alia persona pauperes fuerint oppressa, tunc etiam nulla data negligentia iudicis secularis, possint aduersarios suos ad iudicem Ecclesiasticum trahere, & in illo foro conuenire? Ex *part. 1. tract. 2. Ref. 118. aliàs 117.*

§. 1. Negatiuam